

Уровень социально-экономического развития в аграрном секторе в значительной степени зависит от продаж сельскохозяйственной продукции и уровня рентабельности.

Выводы. В результате проведенного исследования мы пришли к следующим выводам:

- необходимо более эффективно использовать земельные участки;
- обеспечить население продовольственными продуктами за счет внутреннего производства;
- увеличить производство продуктов за счет интенсивного ведения сельскохозяйственного производства;
- в целях обеспечения продовольственной безопасности страны необходимо строительство мини холодильников и хранилищ, создания современных перерабатывающих предприятий.

Список использованных источников:

1. И.П.Гурова. Мировая экономика. –Москва. – 2008.
2. И.Аббасов. Производственные безопасности и приоритетные направления сельского хозяйства. –Баку. – 2011.
3. И.Ибрагимов. Актуальные проблемы аграрной политики. –Баку. – 2002.
4. www.stst.gov.az.–2011.

Рецензент – д.э.н., профессор Махмудов Х.З.

УДК 336.14:352

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ

Бабух І.Б., асистент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті аналізуються теоретичні засади дослідження фінансового забезпечення розвитку міст України. Виділяються наявні у вітчизняній спеціальній літературі підходи до визначення фінансового потенціалу міста, фінансових ресурсів, аналізується механізм фінансового забезпечення за джерелами фінансових ресурсів.

The article analyzes the theoretical foundations of the research of the financial provision of the cities' development in Ukraine. The available approaches to the definition of the financial potential of the city, financial resources are outlined in the specialized literature, the mechanism of the financial provision according to the sources of the financial funds is investigated.

Постановка проблеми. Забезпечення успішного соціально-економічного розвитку територій потребує комплексних дій з оцінювання стану їх розвитку, визначення шляхів залучення необхідних ресурсів, розроблення заходів зі збереження та модернізації наявного потенціалу. Однак, забезпечення фінансовими ресурсами місцевого самоврядування залишається одним з найгостріших. З огляду на це, особливої актуальності набуває обґрунтування теоретичних засад фінансового забезпечення територій, що створить основу для розробки ефективних механізмів управління їх розвитком з використанням фінансових інструментів.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення існуючих у спеціальній літературі наявних теоретичних підходів в аналізі фінансового забезпечення розвитку міст та на цій основі подальший науковий пошук у сфері теоретичної бази місцевих фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем фінансового забезпечення місцевого самоврядування, територій (регіонів), міст, їх розвитку присвячено чимало наукових праць, серед яких роботи Є. Балацького, В. Бондаренка, Т. Бондарук, І. Вахович, О. Василика, В. Загорського, В. Зайчикової, Л. Калашнікової, О. Кириленко, І. Козій, І. Лазепко, П. Леоненка, К. Павлюк, В. Федосова та ін. В наукових здобутках, присвячених проблематиці місцевих фінансів неодноразово зверталась увага на необхідність посилення децентралізації управління фінансовими потоками країни, розширення доходної бази місцевих бюджетів, більш повне і самостійне фінансове забезпечення розвитку територій. Проте ринкові умови господарювання потребують постійного пошуку раціональних інструментів фінансового забезпечення органів місцевої влади щодо збалансування інтересів міст та їх територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. З огляду на наш предмет дослідження особливе зацікавлення викликають існуючі у вітчизняній фінансовій науці та регіоналістиці визначення, пов'язані з фінансовим забезпеченням розвитку територій. Так, у науковій літературі говорять про фінансове забезпечення місцевого самоврядування, органів місцевої влади (самоврядування), розвитку територій (регіонів) тощо. Ці, на перший погляд, подібні категорії, при глибшому аналізі виявляються нетотожними. Спробуємо визначити різницю. Отже, за визначенням Н. Ю. Мельничука, фінансове забезпечення місцевого самоврядування – сукупність фінансових ресурсів, які зосереджуються у фондах та використовуючи які органи місцевого самоврядування виконують покладені на них функції та повноваження, забезпечуючи соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальної одиниці [4, с. 81].

Л. В. Панасюк, розглядаючи фінансове забезпечення місцевих органів влади, трактує його як сукупність заходів щодо акумуляції, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою створення умов, що сприяють ефективному здійсненню економічних процесів на відповідній території, реалізації запланованих соціальних програм та запобігання і усуненню порушень при використанні фінансових ресурсів, тобто зроблено акцент на необхідності поєднання ефективності мобілізації фінансових ресурсів і контролю за їх використанням [5, с. 7]. Однак, на нашу думку, дане визначення більше підходить до фінансового забезпечення місцевого самоврядування, оскільки говорячи про забезпечення місцевих органів влади мається на увазі аспект видатків на їх утримання.

В. Л. Бондаренко, досліджуючи фінансове забезпечення розвитку міста, трактує його як гарантоване певними заходами привласнення та використання вартостей у грошовій формі місцевими органами влади для соціально-економічного розвитку міст [2, с. 6].

Найбільш повним, на нашу думку, є визначення О. Л. Щербакової: «Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку міста – це сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію наявних та виявлення і залучення потенційних фінансових ресурсів суб'єктів управління розвитком міста (місцевої влади, держави, суб'єктів господарювання, місцевої громади), а також ресурсів зовнішніх інвесторів та формування шляхом їх об'єднання фінансової основи для здійснення економічних процесів на відповідній території, реалізації запланованих соціальних програм, проектів, підтримки стабільного функціонування інфраструктури міста та вдосконалення міського життєвого середовища» [7, с. 7].

Отже, фінанси міста практично ототожнюються з фінансами органів місцевого самоврядування, які фактично виступають основними розпорядниками централізованих фінансових ресурсів територіальної громади міста. Фінанси органів місцевого самоврядування розглядаються як структурний елемент фінансової системи держави. При цьому слід наголосити, що управління такими фінансовими ресурсами безпосередньо пов'язане із формуванням, використанням та розподілом в цілях територіальної громади.

Як зазначає Є. Балацький, фінанси міста тісно пов'язані з трьома наступними аспектами:

1. Всеохоплююче управління фінансовими ресурсами комунальних і приватних підприємства та фінансами домогосподарств і населення міста.

2. Здійснення місцевими органами влади прямого (в межах бюджетних установ) та опосередкованого (в розрізі приватних підприємства) впливу на розподіл фінансових ресурсів.

3. Активізація залучення інвестиційних ресурсів та стимулювання соціальної відповідальності бізнесу [1, с. 40].

Три зазначені аспекти достатньо відображають особливості діяльності органів місцевого самоврядування у фінансовій сфері, оскільки перший напрямок пов'язаний із налагодженням взаємодії та узгодженням всіх ланок фінансової системи міста, другий – з ефективним застосуванням інструментів впливу на фінансові ресурси території, третій – з нарощенням фінансового потенціалу окремого міста із використанням непрямих методів. В сукупності ці три моменти дозволяють говорити про комплексне управління не лише фінансовими ресурсами території, а також її фінансовим потенціалом.

Збільшення ролі власного фінансового потенціалу території на сучасному етапі розвитку обумовлена низкою чинників. По-перше, процеси урбанізації та метрополізації накладають нові функції на міста, перетворюючи їх на самостійних гравців у світовому та національному економічному просторі, що передбачає наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів та здатності ефективного управління ними. По-друге, сьогодні в умовах дефіциту фінансових ресурсів у межах держави та їх значного здорожчання на наднаціональному рівні критеріальною детермінантою розвитку повинна стати опора на власний фінансовий потенціал та імплементація ендегенної моделі розвитку муніципальних утворень. Таким чином, на перший план виходить здатність органів місцевого самоврядування акумулювати, використовувати та нарощувати власний фінансовий потенціал. Наголосимо, що фінансовий потенціал території (в нашому випадку міста) відображає не тільки фінансові ресурси, які одразу можна оцінити, але і ті, які обслуговують тіньову економіку, або грошові кошти, які перебувають в іммобілізованому стані, і не можуть вважатись фінансовими ресурсами. Фінансовий потенціал слід розглядати як динамічну категорію, яка визначається як здатність міста до саморозвитку, стабільного та прискореного економічного зростання на основі інтенсивних та інноваційних факторів розвитку та посилення соціальної орієнтації ринкової економіки території.

Така позиція поглиблює уявлення про фінансове забезпечення міста та його складові, дозволяє визначити місце фінансового потенціалу у фінансовому забезпеченні розвитку міста як соціально-економічної системи.

Необхідною умовою ефективності фінансового забезпечення розвитку міста є цільова спрямованість фінансів. Тобто фінанси виступають інструментом реалізації завдань і досягнення конкретних цілей. На рівні міста такими цільовими імперативами повинні стати: забезпечення поточної фінансової дієздатності міста та його соціально-економічний розвиток у перспективі. Досягнення задекларованих цілей можливе лише за умови, розробки та реалізації обґрунтованої та ефективної фінансової політики міським менеджментом. Основними принципами такої політики повинні стати: наукова обґрунтованість, соціальна спрямованість, поступовість розвитку, баланс інтересів, самозабезпеченості, ефективності та публічності.

При цьому, як системне утворення, місто (в особі органів управління) повинно акцентувати увагу на власному саморозвитку. Саморозвиток муніципального утворення – це такий стан даної системи, при якому вона відтворює результати, які за всіма напрямками функціонування перевищують витрати і здатні забезпечити її розвиток як в сьогоденні, так і в майбутньому за рахунок власних і (або) залучених на платній основі ресурсів. А фінансовий потенціал саморозвитку муніципального утворення розглядатимемо як сукупні фінансові можливості міста, що включають в себе фінансовий потенціал бюджету, бізнесу і населення, які з урахуванням внутрішнього управлінського впливу перетворюються в фінансові ресурси і слугують досягненню цілей розвитку міста. Такий підхід дозволяє пов'язати внутрішні потенційні можливості всіх економічних суб'єктів міста із загальною метою розвитку міста. Активізація фінансового потенціалу як суб'єктів господарювання і населення, так і самого місцевого бюджету дозволяє підвищити фінансову самостійність міста, забезпечити зацікавленість органів місцевого самоврядування в більш ефективному і якісному управлінні своїми ресурсами і потенційними можливостями.

В. Зайчиковою [3, с. 8] сформульовано визначення поняття «система фінансового забезпечення місцевого самоврядування» як сукупність правових норм, фінансових інститутів, інструментів та фінансових відносин. Сутність цієї системи визначено як відносини між органами державної влади, суб'єктами місцевого самоврядування та підприємницької діяльності й громадянами в процесі надання суспільних благ та його ресурсного забезпечення. На думку дослідниці, органи місцевого самоврядування завдяки своїй дуалістичній природі приватноправового інституту та одночасно інституту публічної влади мають можливість залучати до процесу виробництва і надання місцевих суспільних благ приватні підприємства на контрактних тендерних засадах, а також використовують ресурси громадських організацій, некомерційних партнерств, органів самоорганізації населення, отримують трансферти з державного бюджету.

Як зазначалося вище, основою фінансового потенціалу кожної території є фінансові ресурси, які виступають визначальною складовою фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Виділяється три підходи до визначення сутності місцевих фінансових ресурсів:

1. Місцеві фінансові ресурси – бюджет відповідної території та децентралізовані грошові фонди, що залишаються у розпорядженні підприємств і організацій громади.
2. Місцеві фінансові ресурси – кінцевий результат діяльності всіх підпри-

ємств і організацій, розташованих на даній території, включаючи відрахування з доходів населення.

3. Місцеві фінансові ресурси – сукупність доходів усіх суб'єктів господарювання розташованих на даній території та залучених ззовні (інвестицій, коштів міжнародних організацій), ресурсів централізованих фондів, доходів населення.

Підсумовуючи ці підходи, І. Валентюк та О. Борщ [6, с. 18] пропонують розуміти під місцевими фінансовими ресурсами грошові кошти місцевого самоврядування та фінансові ресурси підприємств і організацій, населення, що утворюються в процесі відносин, пов'язаних з розподілом і перерозподілом частини вартості ВВП та залучаються органами місцевого самоврядування для забезпечення економічного і соціального розвитку.

На думку автора, два взаємозалежні поняття «фінансові ресурси органів місцевого самоврядування» та «фінансові ресурси міста» співвідносяться як частина і ціле, мають певні відмінні характеристики за змістом, значенням у фінансовому забезпеченні муніципального розвитку, і відображаються автором за наступними позиціями:

- за змістом «фінансові ресурси міста» не обмежуються приналежністю одному власнику, припускають наявність безлічі власників, що функціонують на території, в межах якої здійснюється місцеве самоврядування;

- поняття «фінансові ресурси міста» відображає всі сторони створеної і перерозподіленої на території частини національного доходу, необхідного для задоволення поточних та інвестиційних потреб громади міста;

- фінансові потоки, що генеруються суб'єктами господарювання і населенням в рамках процесу розподілу, спрямовуються, крім іншого, на мобілізацію грошових коштів на рівні місцевої влади; з урахуванням інституційних форм централізації фондів грошових коштів на муніципальному рівні, предметна область фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування окреслена, перш за все, місцевим бюджетом, призначеним для забезпечення завдань і функцій місцевого самоврядування.

Висновки. В якості джерел фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування слід розглядати певну частину коштів суб'єктів господарювання, населення, державної влади, кредитної системи і фондового ринку, яка направляється до органів місцевого самоврядування у вигляді податкових, неподаткових та інших обов'язкових платежів, безоплатних надходжень, а також джерел фінансування дефіциту місцевого бюджету.

Поряд з цим, зауважимо, що серед зазначених джерел не всі кошти належать до таких, що можуть бути спрямовані на розвиток міста, значна їх частина використовується на поточне споживання. Тому вважаємо за доцільне виділити саме ті джерела, які формують основу для розвитку міста, зокрема, це: бюджет розвитку міста, чистий прибуток і амортизаційні відрахування підприємств і організацій усіх форм власності, довгострокові кредити банківських установ на розвиток господарського комплексу міста, інвестиції з-за меж території (у тому числі кошти іноземних інвесторів), заощадження населення. Подальше дослідження вимагає, на нашу думку, більш докладного розгляду складових фінансового розвитку міста.

Список використаних джерел:

1. Балацький Є. О. Бюджет міста у системі фінансів території : монографія / Є. О. Балацький. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – 302 с.
2. Бондаренко В. Л. Оцінка ефективності та збалансованості фінансового забезпечення розвитку міста / В. Л. Бондаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 10. – С. 6–68.
3. Зайчикова В. В. Системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в європейських країнах : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. / В. В. Зайчикова. – Ірпінь, 2003. – 20 с.
4. Мельничук Н. Ю. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні / Н. Ю. Мельничук // Економіка Крима. – 2011. – № 1 (34). – С. 78–81.
5. Панасюк Л. В. Фінансові ресурси місцевих органів влади : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Л. В. Панасюк. – Ірпінь, 2009. – 20 с.
6. Управління розвитком міста : [навч. посіб.] / І. Валентюк, О., Борщ Г. Берданова та ін.; за ред. В. Вакуленка, М. Орлатого. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 389 с.

Рецензент – д.е.н., професор Нікіфоров П.О.

УДК 330.36

АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА ДО УМОВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Бутенко В.В., асистент

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

Розглянуто актуальні завдання адаптації птахівничих комплексів до умов нарощення їх інноваційного потенціалу, проаналізовано інвестиційно-інноваційну привабливість підприємств птахівничого комплексу, зроблені пропозиції щодо окремих аспектів державної підтримки підприємств галузі.

Actual tasks adaptation of poultry farming to the conditions of increasing of their innovative potential are considered, investment and innovation attractiveness of poultry farming is analyzed, suggestions on certain aspects of government support poultry industry are made.

Постановка проблеми. Вирішення основних проблем функціонування та розвитку підприємств птахівництва необхідно будувати на потужних і комплексних методологічних розробках, які б враховували системний характер економічних явищ, інституційну складову господарських відносин, індивідуальні цільові орієнтири господарюючих суб'єктів і дозволили б використовувати світові науково-технічні досягнення з урахуванням вітчизняних особливостей ведення бізнесу. Важливою складовою адаптації вітчизняних підприємств птахівничого комплексу до умов переходу аграрного виробництва на інноваційну модель є попередній аналіз їх потенціалу, фінансового стану, інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності та кон'юктури ринку, комерційних ризиків тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів аналітичного забезпечення відновлення інвестування в аграрній сфері та її інноваційного розвитку присвячені роботи таких видатних вітчизняних дослідників, як: Амбросов В.Я., Бечко П.К., Гришова І.Ю., Гнатьєва Т.М. [2, 3], Галицький О.М. [4], Дем'яненко М.Я. [8], Завадський Й.С., Кропивко М.Ф., Крюкова І.О., Месель-Веселяк В.Я., Малік М.Й., Макарен-